

ข่าว สภาพัฒนา

Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) 962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

www.nesdc.go.th Tel. 0 2628 2847 Fax. 0 2628 2846 e-mail: pr@nesdc.go.th

f สภาพัฒนา สภาพัฒนา update สภาพัฒนา

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2564

การนำเสนอภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวมปี 2564 พบความเคลื่อนไหวสำคัญ ได้แก่ มิติคุณภาพคน ภาพรวมสถานการณ์ด้านแรงงานปรับตัวดีขึ้น อัตราการว่างงานลดลงอยู่ที่ร้อยละ 1.64 ต่ำที่สุดตั้งแต่ไตรมาสสองปี 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการระบาดของ COVID-19 ทั้งนี้สินค้าเรือยนต์ยังคงทรงตัว แต่มีปัญหาอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น สำหรับการเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ และการรับแจ้งอุบัติเหตุลดลง ขณะที่การเรียนเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอสถานการณ์ทางสังคมที่น่าสนใจ 3 เรื่อง ได้แก่ โลกเสมือน (Metaverse) กับโอกาสใหม่ของประเทศไทย คนไร้บ้าน: แนวทางยกระดับความเป็นอยู่ให้พึ่งพาตัวเองได้ในสังคม และ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยจากมุมมองของบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ (NTA) รวมทั้งเสนอบทความเรื่อง “เสียงของ SMEs ภาคการท่องเที่ยว: การปรับตัว และความเห็นต่อการช่วยเหลือของรัฐ”

สถานการณ์แรงงานไตรมาสสี่ ปี 2564 เริ่มฟื้นตัวจากผลกระทบของ COVID-19 โดยอัตราการมีงานทำเพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานต่ำที่สุดตั้งแต่ไตรมาสสองของปี 2563 สำหรับภาพรวมปี 2564 การจ้างงานเพิ่มขึ้นแต่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับสูงกว่าปีก่อนเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปีที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน

สถานการณ์แรงงานไตรมาสสี่ ปี 2564 ภาพรวมการจ้างงานมีจำนวนทั้งสิ้น 37.9 ล้านคน ลดลงร้อยละ 1.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเกิดจากการลดลงของกำลังแรงงาน ขณะที่อัตราการมีงานทำอยู่ที่

ร้อยละ 98.1 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 97.6 รวมถึงปีก่อนหน้าที่ร้อยละ 98.0 สะท้อนสถานการณ์การจ้างงานที่ปรับตัวดีขึ้น การจ้างงานภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 12.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 จากการเลื่อนการเพาะปลูกจากไตรมาสที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมาเป็นไตรมาสปัจจุบัน และแรงจูงใจจากราคาสินค้าเกษตรบางชนิดที่ปรับตัวดีขึ้น นอกภาคเกษตรกรรม มีการจ้างงาน 25.3 ล้านคน ลดลงร้อยละ 2.1 จากการลดลงของการจ้างงานในสาขากิจการโรงแรมและบริการอาหารซึ่งลดลงร้อยละ 7.9 สาขาก่อสร้างที่มีการจ้างงานลดลงร้อยละ 6.9 รวมทั้ง สาขาการผลิต ที่การจ้างงานลดลงร้อยละ 1.2 โดยเป็นการลดลงในสาขาการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นซึ่งได้รับผลกระทบจาก COVID-19 อย่างรุนแรง ขณะที่สาขาที่ยังส่งออกได้ดีมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น **ชั่วโมงการทำงานปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยตามแนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ** โดยชั่วโมงการทำงานของภาคเอกชนอยู่ที่ 45.6 ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน แต่ยังคงต่ำกว่าช่วงก่อนการระบาด ขณะที่ผู้ทำงานต่ำระดับ มีจำนวนทั้งสิ้น 4.4 แสนคน ลดลงร้อยละ 14.1 และผู้เสมือนว่างงาน มีจำนวนทั้งสิ้น 2.6 ล้านคน ลดลงจากไตรมาสก่อนที่มีจำนวน 3.2 ล้านคน **การว่างงานลดลงต่ำสุดตั้งแต่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19** โดยอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 1.64 ต่ำที่สุดตั้งแต่ไตรมาสสองของปี 2563 โดยมีจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น 6.3 แสนคน เป็นการลดลงของจำนวนผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อน ที่ลดลงร้อยละ 21.7 ขณะที่แรงงานใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงานยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 โดยเฉพาะเด็กจบใหม่ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 49.3 ของผู้ว่างงานจบใหม่ทั้งหมด **การว่างงานในระบบปรับตัวดีขึ้น** โดยสัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตนมาตรา 33 อยู่ที่ร้อยละ 2.27 ลดลงเป็นไตรมาสที่ 5 ติดต่อกัน

สถานการณ์แรงงานปี 2564 การจ้างงาน มีจำนวน 37.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.2 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในการจ้างงานภาคเกษตรกรรมที่ร้อยละ 1.8 จากการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 เข้ามาทำงานในสาขานี้ ขณะที่นอกภาคเกษตรกรรมการจ้างงานลดลงร้อยละ 0.6 เป็นการลดลงในเกือบทุกสาขา ยกเว้นสาขาการขนส่งที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 **ชั่วโมงการทำงานภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้น** จากปีก่อนอยู่ที่ 44.4 ชั่วโมง/สัปดาห์ จาก 43.2 ชั่วโมง/สัปดาห์ แต่การทำงานต่ำระดับยังอยู่ในระดับสูง **อัตราการว่างงาน** อยู่ที่ร้อยละ 1.93 เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 1.69 ในปี 2563 จากผลกระทบที่สะสมตั้งแต่ต้นปี อย่างไรก็ตาม **การว่างงานในระบบที่สะท้อนจากผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (รายใหม่) ปรับตัวลดลงต่อเนื่อง**

ประเด็นที่ต้องติดตามในระยะถัดไป 1) การดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่ต้องเฝ้าต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจควบคู่กับการควบคุมการระบาด โดยมาตรการทางเศรษฐกิจต้องเน้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น และเฝ้าต่อการฟื้นตัวของกลุ่ม SMEs ที่มีการจ้างงานมากกว่า 1 ใน 3 ของกำลังแรงงานทั้งหมด รวมทั้งการสร้างงานในระดับชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับพื้นที่ ควบคู่กับการควบคุมการระบาดอย่างเข้มงวด 2) การขยายตัวของแรงงานนอกระบบที่เพิ่มขึ้นมาก (ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างและช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง) โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมที่ดูดซับแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 จึงต้องมีมาตรการจูงใจให้แรงงานกลุ่มนี้สมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนเพื่อให้มีหลักประกันที่มั่นคง 3) **ภาวะค่าครองชีพของประชาชน** จากระดับราคาสินค้าที่ปรับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาสสามและสี่ของปี 2564 ส่งผลให้แรงงานมีภาวะค่าครองชีพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งระยะต่อไปต้องติดตามระดับราคาสินค้าอย่างใกล้ชิดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องหรือไม่ และ 4) **การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะ/การปรับเปลี่ยนทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและท้องถิ่น** โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ว่างงานระดับอุดมศึกษาและผู้ว่างงานระยะยาวที่ยังมีอัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูง รวมทั้งแรงงานคืนถิ่น เพื่อให้แรงงานสามารถยกระดับหรือปรับเปลี่ยนทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม อันจะนำมาซึ่งการมีรายได้ที่มั่นคง และช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่

หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสปี 2564 ขยายตัวชะลอลง คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย แต่ต้องเฝ้าระวังการเกิด NPLs เนื่องจากสัดส่วนสินเชื่อค้างชำระไม่เกิน 3 เดือนต่อสินเชื่อรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ไตรมาสสาม ปี 2564 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า 14.35 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ชะลอลงจากร้อยละ 5.1 ในไตรมาสก่อน ซึ่งเป็นการชะลอลงในทุกประเภทสินเชื่อ โดยคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 89.3 คงที่เมื่อเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา ด้านความสามารถในการชำระหนี้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีมูลค่า 1.5 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อสินเชื่อรวมอยู่ที่ร้อยละ 2.89 ลดลงจากร้อยละ 2.92 ในไตรมาสที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการคุณภาพสินเชื่อของสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังปัญหาหนี้เสียอย่างใกล้ชิดเนื่องจากสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ หรือสินเชื่อค้างชำระไม่เกิน 3 เดือนของสินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลต่อสินเชื่อรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งหากมีปัจจัยลบมากระทบต่อรายได้ครัวเรือนอาจส่งผลกระทบต่อหนี้เสียปรับเพิ่มขึ้นได้

ระยะถัดไปหนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุจาก 1) ครัวเรือนรายได้สูงหรือที่ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตยังมีแนวโน้มก่อหนี้เพิ่ม โดยเฉพาะในสินเชื่อเพื่อยานยนต์ ที่ยอดจองรถจักรยานยนต์และรถยนต์ในงานมอเตอร์เอ็กซ์โป 2021 ช่วงต้นเดือนธันวาคม 2564 เกินเป้าหมายที่ 30,000 คัน และสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากมาตรการการผ่อนคลายหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของสถาบันการเงิน และ 2) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 มีความต้องการสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพื่อนำมาชดเชยสภาพคล่องจากรายได้ที่ยังไม่ฟื้นตัว

ทั้งนี้ สถานการณ์หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงในปัจจุบัน อาจเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป จึงต้องให้ความสำคัญกับ 1) การเร่งดำเนินการมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ ซึ่งยังมีปัญหาในกลุ่มลูกหนี้ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ที่ได้รับการช่วยเหลือเพียงการชะลอการชำระหนี้แก่ลูกหนี้แบบชั่วคราว อาทิ การขยายระยะเวลา การพักชำระหนี้ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม 2) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเพิ่มสภาพคล่อง แต่ต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนเพื่อไม่ให้ครัวเรือนมีภาระหนี้มากเกินไป และ 3) การส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับการจ้างงานที่มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเน้นการยกระดับทักษะแรงงาน

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสี่และภาพรวมของปี 2564 ลดลง และสถานการณ์สุขภาพจิตมีแนวโน้มดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องเฝ้าระวังการติดเชื้อ COVID-19 ของประชากรวัยเด็ก ผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง

ไตรมาสสี่ ปี 2564 การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ 67.9 เป็นการลดลงในทุกโรค โดยลดลงอย่างชัดเจนที่สุดในผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ที่ลดลงกว่าร้อยละ 95.8 ส่งผลให้ในภาพรวมปี 2564 ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ 54.5 จากปี 2563 ซึ่งเป็นผลจากการที่ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลง และรักษาสุขภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานการณ์สุขภาพจิตของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังมีผู้ที่คิดว่าตนเองกำลังเป็นซึมเศร้ากว่าร้อยละ 46 ที่ละเอียดและไม่ทราบแนวทางการจัดการความเครียด และภาวะซึมเศร้าได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาและการสร้างความรู้ถึงแนวทางในการจัดการปัญหาความเครียด เพื่อลดความรุนแรงและนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายต่อไป นอกจากนี้ ยังต้องเฝ้าระวังการติดเชื้อ COVID-19 ของประชากรวัยเด็ก ซึ่งยังมีสัดส่วนการได้รับวัคซีนอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและประชากรกลุ่มเปราะบางที่อาจยังไม่ได้รับวัคซีนเพียงพอที่จะก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้มากขึ้น ควบคู่กับการป้องกันโรคส่วนบุคคล

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ในไตรมาสที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ภาพรวมทั้งปี 2564 ลดลง

ไตรมาสที่ 2564 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 ขณะที่การบริโภคบุหรี่ยังคงลดลงร้อยละ 2.0 สำหรับภาพรวมปี 2564 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังคงลดลงร้อยละ 1.8 เนื่องจากมาตรการปิดสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ และมาตรการจำกัดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม ต้องมีการเฝ้าระวัง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อาจทำให้ความสามารถในการควบคุมตนเองลดลง และมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ COVID-19 เพิ่มขึ้น 2-3 เท่า รวมทั้งยังเป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ โดยจะส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) นอกจากนี้ การจะผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าถูกกฎหมายจะต้องมีการศึกษาอย่างรอบด้าน เนื่องจากมีงานศึกษาต่างประเทศที่พบว่า ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้ามีความเสี่ยงที่จะกลายเป็น dual users หรือสูบบุหรี่แบบเดิมและบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะสมองเสื่อม โดยเฉพาะหากเริ่มสูบบุหรี่ไฟฟ้าก่อนอายุ 14 ปี

คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นทั้งคดียาเสพติด คดีชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน รวมทั้งต้องเฝ้าระวังการกระทำผิดผ่านระบบคอมพิวเตอร์ จึงต้องเพิ่มมาตรการป้องกัน เพิ่มการตรวจตรา นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปราบปรามเพื่อลดโอกาสในการก่อเหตุอาชญากรรม

ไตรมาสที่ 2564 คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.7 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2563 โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.6 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.9 และคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4 ภาพรวมปี 2564 คดีอาญารวมเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 41.5 จากคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 46.4 สูงสุดในรอบ 8 ปี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.2 และคดีชีวิต ร่างกายและเพศเพิ่มขึ้น ร้อยละ 6 โดยประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวัง คือ ปัญหายาเสพติด และคดีกระทำผิดผ่านคอมพิวเตอร์ โดยคดียาเสพติด ปัจจุบันขบวนการค้ายาเสพติดมีการปรับปรุงรูปแบบการสั่งซื้อ และขนส่งที่หลากหลายมากขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ยาก ขณะที่ การกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์มีการก่อคดีเพิ่มขึ้นมากถึง 3.3 เท่าในปี 2564 ซึ่งต้องเพิ่มมาตรการป้องกันด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการป้องปราม เพิ่มการตรวจตราเพื่อลดโอกาสก่อเหตุ

การเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตลดลง ขณะที่สาเหตุหลักมาจากบุคคล จึงต้องใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิด ข้อบังคับทางกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความปลอดภัยบนท้องถนน

ไตรมาสที่ 2564 สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและผู้เสียชีวิตลดลง ร้อยละ 4.9 และ 19.7 ตามลำดับ โดยภาพรวมปี 2564 การรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 6.4 ขณะที่ผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 10.2 เฉลี่ยเสียชีวิตวันละ 18 คน ผู้บาดเจ็บรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 โดยรถจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 รถยนต์นั่งลดลงร้อยละ 3.1 และเกิดอุบัติเหตุกับกลุ่มคนเดินเท้าลดลง ร้อยละ 13.5 สาเหตุหลักมาจากบุคคล จึงยังคงต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิด ข้อบังคับตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

การรับเรื่องร้องเรียนผ่าน สคบ. ลดลง ขณะที่การรับเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. เพิ่มขึ้น และในภาพรวมปี 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ไตรมาสที่ 2564 สคบ. ได้รับการร้องเรียนสินค้าและบริการลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อนร้อยละ 29.2 โดยเป็นการร้องเรียนในสินค้าและบริการทั่วไปมากที่สุด รองลงมาเป็นการจ้องตัวเครื่องบิน/สายการบิน ขณะที่การร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. เพิ่มขึ้นร้อยละ 280.8 จากช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นการได้รับข้อความสั้นจาก SMS สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในปี 2564 การร้องเรียนโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 จากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีประเด็นที่ต้องให้

ความสำคัญ คือ การโฆษณาขายกล่องสุ่มปริศนา (Mystery Box) ที่พบปัญหาเกี่ยวกับ ความไม่คุ้มค่า สินค้าไม่ได้มาตรฐานหรือใกล้หมดอายุ ซึ่งยังไม่มีกฎหมายและการกำกับดูแลอย่างชัดเจน โดยปัจจุบัน สคบ. อยู่ระหว่างการพิจารณาการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการโฆษณาขายกล่องสุ่มปริศนา พร้อมทั้งจะขยายผลไปถึงการดูแลเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้าในรูปแบบไลฟ์สตรีม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้าประเภทดังกล่าวมากขึ้น

โลกเสมือน (Metaverse) กับโอกาสใหม่ประเทศไทย

Metaverse เป็นการยกระดับการติดต่อสื่อสารหรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากรูปแบบเดิมที่ใช้บริการผ่านเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน ไปเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใกล้เคียงกับโลกความจริงมากขึ้น หรือเปลี่ยนประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ในโลกจริง ไปเป็นรูปแบบดิจิทัล ผ่านองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ **โลกเสมือน Extended Reality (XR)** ที่จะเป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้ร่วมกัน **เทคโนโลยีด้านการรับรู้** ซึ่งผู้ใช้งานโลกเสมือนจำเป็นต้องมีเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) ที่ทำให้ผู้ใช้สามารถรับรู้ได้สมจริง และ Augmented Reality (AR) ที่รวมสภาพแวดล้อมจริงกับวัตถุเสมือนเข้าด้วยกัน **ระบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ** ซึ่งจะประกอบด้วย การมี Avatar หรือตัวแทนของผู้ใช้บริการดิจิทัลที่ต้องเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ในโลกเสมือน และระบบและสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ต้องมีทรัพย์สินทางดิจิทัล รวมทั้ง **โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ระบบการประมวลผลและความปลอดภัย** ทำให้ Metaverse สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน อาทิ ด้านธุรกิจ ที่สามารถขายของได้โดยไม่ต้องมีหน้าร้าน รวมทั้งสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และทดลองสินค้าโดยไม่ต้องผลิตจริง ด้านสุขภาพ ที่สามารถนำมาใช้ในการรักษา การเรียนรู้ การสื่อสาร หรือการทำงานที่ช่วยปรับปรุงรูปแบบการทำงานแบบทางไกล ให้ผู้ใช้รู้สึกถึงการมีตัวตนกับเพื่อนร่วมงานจริง ๆ เสมือนทำงานอยู่ในสำนักงาน จากประโยชน์ข้างต้น ทำให้บริษัทชั้นนำของโลกเริ่มลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น และคาดว่า จะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมากในอนาคต โดย Bloomberg Intelligence ประเมินว่า Metaverse มีมูลค่าสูงถึง 4.8 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2563 และจะเพิ่มสูงถึง 7.8 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2567 เช่นเดียวกับ Goldman Sachs ที่คาดว่า Metaverse จะสร้างมูลค่าการตลาดสูงถึง 8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สำหรับประเทศไทย Metaverse จะเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศ อาทิ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 อาทิ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและภาคบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพ การเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้ 1) **โอกาสที่คนไทยและธุรกิจจะเข้าถึงอย่างครอบคลุม** เนื่องจากอุปกรณ์ในการเข้าถึงมีราคาสูง ขณะที่ภาคธุรกิจส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีมากนัก อีกทั้งทักษะด้านดิจิทัลของคนไทยยังไม่สูง 2) **การส่งเสริมการพัฒนาแรงงานด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี** ปัจจุบันการผลิตกำลังคนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของไทยยังมีข้อจำกัด ในขณะที่คาดว่าในอีก 5 - 10 ปีข้างหน้า ความต้องการในสายงานไอทีจะยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง และจากข้อมูลของ IMD World Digital Competitiveness ranking ในปี 2021 ยังพบว่าไทยมีจุดอ่อนในด้านความพร้อมสำหรับอนาคตที่ และการศึกษาและฝึกอบรม 3) **ความเร็วและความครอบคลุมของอินเทอร์เน็ต** Metaverse ต้องใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อตอบสนองได้ทันทีและต่อเนื่อง แต่พื้นที่บริการอินเทอร์เน็ต 5G ของไทยยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ 4) **กฎหมายที่มีความชัดเจนเพื่อการกำกับดูแล** Metaverse เป็นระบบเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานทั่วโลกให้ทำกิจกรรมร่วมกันและพร้อมกันได้ ทำให้การกำกับดูแลและการควบคุมด้วยกฎหมายควรมีความชัดเจนในกรณีที่เกิดการกระทำผิด แต่บังคับใช้ในขอบเขตของประเทศไทยเท่านั้น รวมถึง

การทำธุรกรรมบน Metaverse ต้องใช้สินทรัพย์ดิจิทัล แต่ไทยยังไม่ได้กำหนดให้สามารถนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้ เป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการได้ และ 6) **ความปลอดภัยของข้อมูล** ซึ่งผู้ใช้บริการจำเป็นต้องมีการป้องกันที่รัดกุม และต้องระมัดระวังการสูญเสียข้อมูลส่วนบุคคล

คนไร้บ้าน : แนวทางการยกระดับความเป็นอยู่ให้พึ่งพาตนเองได้ในสังคม

คนไร้บ้านเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีหลุดออกจากตาข่ายความคุ้มครองทางสังคมและถูกทิ้งไว้ข้างหลัง โดยเห็นได้ชัดเจนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้จำนวนคนไร้บ้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 (ข้อมูลการสำรวจของ พม. ร่วมกับ สสส. และเครือข่าย) และจากข้อมูลของมูลนิธิอิสิสรชน ที่สำรวจคนไร้บ้าน 5 เขตในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2556-2563 พบว่า คนไร้บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี สำหรับการแก้ปัญหาและให้การช่วยเหลือคนไร้บ้าน มีการดำเนินการคือ (1) *ภาครัฐ* ซึ่งดำเนินการผ่าน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลัก จะมีกลไกการช่วยเหลือ คือ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (2) *หน่วยงานเอกชน* อาทิ เครือข่ายคนไร้บ้าน มูลนิธิกระจกเงา ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือในลักษณะศูนย์พักพิงเช่นกัน รวมทั้งการช่วยเหลือเฉพาะหน้า ซึ่งการแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และมองคนไร้บ้านว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (social inclusion) ที่ทุกคนมีคุณค่า เคารพในความแตกต่าง รวมทั้งมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ จำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติมในหลายด้าน และช่วยกันแก้ปัญหาในทุกภาคส่วน ซึ่งยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ ได้แก่ 1) *การไม่ทราบสถานการณ์คนไร้บ้าน* ที่ชัดเจน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทำได้ยาก 2) *การเน้นการช่วยเหลือผ่านสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง* เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด โดยยังมีคนไร้บ้านบางกลุ่มต้องการอยู่อย่างอิสระและไม่ต้องการพักอาศัยในที่ที่กำหนดไว้ ทำให้การแก้ปัญหาทำได้กับคนไร้บ้านเพียงในสถานคุ้มครองเท่านั้น 3) *ทัศนคติของคนในสังคมต่อคนไร้บ้านและทัศนคติของคนไร้บ้านต่อตนเอง* โดยคนไร้บ้านมักถูกสังคมมองว่าไร้ศักยภาพและเป็นอันตราย ส่งผลต่อความไม่ไว้วางใจทางสังคม ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการหางานและการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขณะที่ทัศนคติด้านลบของคนไร้บ้านต่อตนเอง ก็ทำให้บางส่วนมีปัญหาสุขภาพจิตและไม่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นคนไร้บ้านได้ และ 4) *การมีทักษะต่ำทำให้ประกอบอาชีพได้เพียงขั้นพื้นฐาน และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการพึ่งพาตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะกลับมาเป็นคนไร้บ้านซ้ำ* ด้วยแนวทางการยกระดับทักษะและอาชีพของ พม. ในสถานคุ้มครองส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมอาชีพพื้นฐานในระยะสั้น ซึ่งไม่เชื่อมโยงกับตำแหน่งงาน รวมทั้งมาตรการจ้างงานคนไร้บ้านในสถานคุ้มครองฯ ยังเป็นการจ้างงานระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ทำให้โอกาสการมีรายได้ที่ต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก 5) *เงื่อนไขหรือกฎระเบียบทำให้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของรัฐได้จำกัด* การขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยีและขาดหลักฐานทางทะเบียน ทำให้เข้าถึงมาตรการการช่วยเหลือของภาครัฐได้ยาก ทั้งนี้ การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไร้บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ควรมีแนวทาง ดังนี้ 1) *จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางและคนไร้บ้าน* ควรมีการจัดฐานข้อมูลที่มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง 2) *การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านต้องทำอย่างเป็นองค์รวม* โดยบูรณาการการช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในศูนย์คุ้มครองฯ และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม โดยเน้นการส่งเสริมมากกว่าการสงเคราะห์ 3) *สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้กับคนในสังคม* โดยการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้สังคมรับรู้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสการทำงาน รวมทั้งกลับไปอยู่ในสังคม 4) *การปรับรูปแบบสวัสดิการให้สอดคล้อง* โดยปรับเงื่อนไขหรือระเบียบในการเข้ารับสวัสดิการ โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข 5) *ส่งเสริมการจ้างงานคนไร้บ้าน* อาทิ การจ้างงานด้านสังคมโดยรัฐ หรือเอกชนในการจ้างงานคนไร้บ้านหรือกลุ่มเปราะบาง และ 6) *ส่งเสริมบทบาทของเอกชนและภาคีเครือข่ายคนไร้บ้านในการเข้ามาร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้านได้อย่างครบวงจร*

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยจากมุมมองของบัญชีกระแสการโอน ประชาชาติ (NTA)

ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีก 1 ปีข้างหน้า และอัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นวงกว้าง จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะการวิเคราะห์ในเชิงลึกเพื่อให้สามารถออกแบบนโยบายหรือมาตรการสำหรับรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยบัญชีกระแสการโอน ประชาชาติ (National Transfer Account : NTA) ที่นำรายได้ประชาชาติผนวกเข้ากับโครงสร้างอายุของประชากร จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสะท้อนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรได้อย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา NTA ปี 2562 พบว่า 1) ภาพรวมคนไทยมีรายได้จากการทำงานต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อ **การบริโภคที่เกิดขึ้นตลอดช่วงวัย** (ขาดดุลรายได้) คิดเป็นมูลค่าถึง 2.04 ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ยประมาณ 3 หมื่นบาท/คน และแนวโน้มที่จะขาดดุลรายได้มากขึ้น โดยจะเพิ่มขึ้นเป็น 2.16 ล้านล้านบาท ในปี 2566 และ 2.57 ล้านล้านบาท ในปี 2576 ขณะที่การออมของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ 2) **ภาครัฐมีแนวโน้มจะมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น** ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศคาดว่า ในปี 2583 ใช้จ่ายภาครัฐด้านสาธารณสุขต่อ GDP จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.71 และใช้จ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อ GDP จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.71 นอกจากนี้ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ยังอาจเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 5.41 เนื่องจากประชากรวัยแรงงานที่ลดลง 3) **การเป็นสังคมสูงวัยมากขึ้นจะเป็นปัจจัยกดดันให้เศรษฐกิจหดตัว** โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.5 ต่อปี และ 4) **วัยแรงงานต้องหารายได้เพื่อดูแลเด็กผู้สูงอายุ และตนเองคิดเป็นมูลค่า 7.7 ล้านบาท** เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคของเด็ก ผู้สูงอายุ และการวางแผนเกษียณอายุของตนเอง (มีชีวิตอยู่จนถึง 90 ปี)

จากผลการศึกษาข้างต้น สะท้อนประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) **การเพิ่มรายได้จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะบรรเทาการขาดดุลรายได้และอาจช่วยยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ** โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะของวัยเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศยกระดับรายได้ของกลุ่มวัยแรงงาน พัฒนาทักษะให้แก่ประชากรกลุ่ม NEETs ให้สามารถสร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของวัยสูงอายุ 2) **การขดเคยการขาดแคลนของแรงงานผ่านการดึงกลับแรงงานไทยทักษะสูงในต่างประเทศและการนำเข้าแรงงานต่างชาติทักษะสูง** เพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมมูลค่าสูงในระยะยาว 3) **การสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของครัวเรือน** ทั้งการเพิ่มระดับการออมของครัวเรือนเพื่อลดความเสี่ยงด้านการเงินโดยเฉพาะในยามฉุกเฉิน รวมถึงวางแผนเกษียณเพื่อเตรียมความพร้อมของชีวิตเมื่อมีรายได้ลดลง และ 4) **การปรับปรุงระบบการคลังของประเทศเพื่อสร้างสมดุลทางการคลังและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน**

บทความ “เสียงของ SMEs ภาคการท่องเที่ยว: การปรับตัว และความเห็นต่อการช่วยเหลือของรัฐ”

สถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวอย่างรุนแรง โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ที่เฉพาะ GDP ของ SMEs สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ลดลงมากถึงร้อยละ 47 อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการบางกลุ่มสามารถปรับตัวดำเนินธุรกิจได้ ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของผู้ประกอบการ ดังนั้น การศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบการ และแรงงานจากผลกระทบ ตลอดจนความเสี่ยงสะท้อนต่อมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ จะเป็นบทเรียนและข้อเสนอแนวทางการฟื้นฟู SMEs ให้เกิดการจ้างงานและขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไป ดังนั้น สศช. จึงได้ดำเนินการสำรวจ เรื่อง การปรับตัวของแรงงานและผู้ประกอบการ SMEs จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในภาคการท่องเที่ยว โดยสำรวจในธุรกิจที่เปิดดำเนินการอยู่ใน 5 ประเภท ได้แก่ ที่พักแรม การบริการอาหาร ขนส่งทางบก ท่องเที่ยว และขายของที่ระลึก ในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมาภูเก็ต ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ในช่วงมิถุนายน - กันยายน 2564 โดยมีผลการสำรวจที่สำคัญ คือ

1. รายได้ผู้ประกอบการที่ลดลงในช่วง COVID-19 ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินและการมีหนี้สินที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2564 มีรายได้ลดลงมากกว่าปี 2563 เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการระบาดของ COVID-19 โดยเฉพาะกลุ่มที่แพคเกจ ท่องเที่ยว และบริการอาหาร และมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้ประกอบการมีปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้จำนวนผู้ประกอบการที่เป็นหนี้ในปี 2564 เพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 10 จากปี 2562 รวมทั้งความสามารถในการชำระหนี้ลดลงจากปกติ (ร้อยละ 93.4) เหลือร้อยละ 63.3 ในปี 2564

2. พื้นฐานทางการเงิน ต้นทุนคงที่ในการดำเนินธุรกิจ และความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจ เป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดของธุรกิจ การมีสภาพคล่องทางการเงินที่ดี และเป็นธุรกิจที่มีต้นทุนคงที่ที่ไม่สูงมากนัก ทำให้สามารถใช้แนวทางการปรับลดเวลาการทำงานหรือเงินเดือน เพื่อพยุงสถานะทางธุรกิจได้นอกจากนี้ ธุรกิจที่มีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับแผนการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จะสามารถอยู่รอดได้

3. แรงงานมีรายได้ลดลงส่งผลกระทบต่อเงินออม หนี้สิน และความเครียด แรงงานส่วนใหญ่มีรายได้ลดลง จากการถูกลดชั่วโมงการทำงาน ลดเงินเดือน หรือให้พนักงาน ส่งผลให้สัดส่วนผู้มีเงินเหลือเพื่อเก็บออมลดลง สำหรับด้านหนี้สิน ปี 2563 สัดส่วนผู้ที่เป็นหนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ 44.4 และเพิ่มเป็นร้อยละ 46.3 ในปี 2564 ผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเครียดของแรงงาน โดยพบว่า แรงงาน 2 ใน 3 รู้สึกเครียด/วิตกกังวล โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงของงาน กลัวการติดโรค

4. เทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจ แต่การนำมาปรับใช้กับธุรกิจ SMEs ยังเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 ขายสินค้า/บริการผ่านช่องทางออนไลน์ ร้อยละ 77.5 ทำการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ และร้อยละ 88.4 รับชำระเงินผ่านระบบดิจิทัล อย่างไรก็ตาม มีเพียงร้อยละ 34.6 ที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการธุรกิจ ขณะที่ แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 83.7 เห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีระดับปานกลางถึงมาก และร้อยละ 97.4 ไม่รู้สึกกังวลหากนายจ้างจะนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานมากขึ้น

สำหรับ เสียงสะท้อนต่อมาตรการช่วยเหลือและฟื้นฟูเศรษฐกิจของภาครัฐ พบว่า 1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการกระตุ้นกำลังซื้อของรัฐบาล แต่ยังคงมองว่าประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง โดย ร้อยละ 77.6 ของผู้ประกอบการ/แรงงานเข้าร่วมโครงการกระตุ้นกำลังซื้อของภาครัฐ ในจำนวนนี้ ร้อยละ 63.1 เห็นว่าเป็นมาตรการที่ตรงกับความต้องการ โดยประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับมาตรการช่วยเหลือที่คิดว่า เป็นผลดีต่อธุรกิจ ได้แก่ (1) การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน (2) การสนับสนุนเงินชดเชยเยียวยา และ (3) การลดค่าน้ำ/ไฟฟ้า/สาธารณูปโภค 2) เพียง 1 ใน 3 ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถอยู่รอดและกลับมาฟื้นฟูธุรกิจได้หลังผ่านวิกฤติ COVID-19 โดยผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 36.4 มีความเชื่อมั่นค่อนข้างมากถึงมากที่สุด และร้อยละ 70 ยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการหลังการแพร่ระบาดยุติลง ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะต่อการช่วยเหลือฟื้นฟูกิจการ อาทิ การสนับสนุนด้านการเงินให้กับภาคธุรกิจ การสนับสนุนเงินช่วยเหลือค่าใช้จ่าย/ฟื้นฟูเยียวยากิจการ การประชาสัมพันธ์/โฆษณาการท่องเที่ยวให้น่าสนใจขึ้น 3) มาตรการประกันสังคมและการกระตุ้นกำลังซื้อผ่านโครงการคนละครึ่ง เป็นมาตรการที่กลุ่มแรงงานส่วนใหญ่เข้าถึงได้มากกว่ามาตรการอื่น โดยต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบการแจกเงินชดเชย/เยียวยามากที่สุด รองลงมา คือ สนับสนุน/ช่วยเหลือ/ค่าครองชีพ และ 4) มุมมองต่อนโยบายการจัดการปัญหาโควิดเกี่ยวกับการเปิดรับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ประเมินว่าการจัดการปัญหาของภาครัฐยังไม่ดีพอ เนื่องจากภาคการท่องเที่ยวในช่วงแรกไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ โดยมีประเด็นที่ควรปรับปรุง คือ การกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องเอกสาร ขั้นตอนและวิธีการที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ผลการสำรวจข้างต้นชี้ว่า ธุรกิจ SMEs ภาคการท่องเที่ยวที่สามารถรับมือกับสถานการณ์วิกฤตได้จะมีปัจจัยที่สำคัญ คือ รากฐานการเงิน การปรับแผนทางการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การไม่พึ่งพิงกลุ่มลูกค้ากลุ่มเดียว และความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม จากผลกระทบต่อผู้ประกอบการ/แรงงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรมีมาตรการรับมือ คือ (1) การสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อเสริมสภาพคล่องและลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ประกอบการ/แรงงาน โดยเน้นให้สามารถเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือได้ อาทิ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อฟื้นฟูกิจการ การลดหรือยกเว้นภาษี รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยาสำหรับแรงงานที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม (2) การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวตามช่วงฤดูกาล ที่เน้นการท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก สนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย จัดทำแพ็คเกจการเดินทาง ที่พัก ร้านอาหาร ที่เน้นสำหรับสถานประกอบการ SMEs (3) การส่งเสริมทักษะและการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตเสรีให้มีความครอบคลุมและทั่วถึง สนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่สอดคล้องกับลักษณะธุรกิจของผู้ประกอบการ/แรงงาน รวมทั้งสนับสนุนและฝึกอบรมทักษะแรงงานโดยเฉพาะในกลุ่มอาชีวศึกษาที่อยู่ใน SMEs เพื่อเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการพัฒนา

ตัวชี้วัดภาวะสังคม

องค์ประกอบหลัก	2563		2564		2563				2564			
	ทั้งปี		ทั้งปี		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. การมีงานทำ^{1/}												
กำลังแรงงาน (พันคน)	38,544	38,700	38,193	38,173	38,726	39,086	38,750	38,778	38,641	38,631		
%YOY	1.0	0.4	-0.4	-0.6	2.0	2.9	1.5	1.6	-0.2	-1.2		
การมีงานทำ (พันคน)	37,680	37,752	37,424	37,081	37,927	38,289	37,581	37,822	37,706	37,899		
%YOY	0.2	0.2	-0.7	-1.9	1.2	2.2	0.4	2.0	-0.6	-1.0		
ผู้ว่างงาน (พันคน)	651	748	395	745	738	727	758	732	871	632		
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.69	1.93	1.03	1.95	1.90	1.86	1.96	1.89	2.25	1.64		
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	485	584	284	704	442	510	651	469	778	438		
2. หนี้ครัวเรือน^{2/}												
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	14.04	N.A.	13.50	13.59	13.77	14.04	14.14	14.28	14.35	N.A.		
% YOY	4.1	N.A.	4.1	3.8	3.9	4.1	4.7	5.1	4.2	N.A.		
สัดส่วนต่อ GDP (ร้อยละ)	89.4	N.A.	80.2	83.8	86.6	89.4	90.6	89.3	89.3	N.A.		
NPL (พันล้านบาท)	144.4	N.A.	156.2	152.5	144.3	144.4	148.7	150.4	149.7	N.A.		
% YOY	2.7	N.A.	23.6	19.7	8.3	2.7	-4.8	-1.4	3.7	N.A.		
% NPL ต่อสินเชื่อรวม	2.84	N.A.	3.23	3.12	2.91	2.84	2.92	2.92	2.89	N.A.		
3. สุขภาพและการเจ็บป่วย												
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย)^{3/}												
- หัด	1,212	(-81.7)	227	(-81.3)	746	146	194	126	111	65	23	28
- ไข้กาฬหลังแอ่น	12	(-52)	13	(8.3)	5	3	2	5	3	3	2	2
- ใช้สมออักเสบ	908	(1.6)	663	(-27.0)	275	190	266	177	272	153	122	116
- อหิวาตกโรค	5	(-58.3)	1	(-80.0)	0	1	2	2	0	0	0	0
- มือ เท้า และปาก	33,310	(-50.5)	19,008	(-42.9)	5,512	1,153	5,003	21,642	13,023	3,723	1,360	902
- บิด	2,234	(-12.6)	1,203	(-46.2)	679	573	586	396	469	351	214	169
- ปอดอักเสบ	196,403	(-23.4)	153,277	(-22.0)	77,549	29,430	35,389	54,035	47,665	32,500	46,461	26,651
- ฉี่หนู	1,641	(-24.4)	1,150	(-29.9)	269	334	526	512	245	275	269	361
- ไข้เลือดออก	72,130	(-45.0)	9,956	(-86.2)	9,183	18,159	36,187	8,601	2,530	3,088	2,677	1,661
- ไข้หวัดใหญ่	123,602	(-68.8)	10,698	(-91.3)	99,365	4,957	8,293	10,987	5,967	2,537	1,070	1,124
- พิษสุนัขบ้า	3	(-0.0)	3	(0.0)	0	2	1	0	0	2	1	0
อัตราตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญต่อประชากร 100,000 คน												
- ความดันโลหิตสูง	14.20	n.a.										
- หัวใจขาดเลือด	32.60	n.a.										
- หลอดเลือดสมอง	52.80	n.a.										
- เบาหวาน	25.10	n.a.										
- มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	129.50	n.a.										
ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายไตรมาส												
4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน^{4/}												
- ผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางบก (ราย)	7,303	6,555	2,054	1,456	1,784	2,009	2,095	1,536	1,310	1,614		
- คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	14,604	15,501	3,882	3,592	3,616	3,514	4,258	3,751	3,543	3,949		
- คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (คดี)	43,312	51,175	11,104	10,380	10,764	11,064	12,146	12,052	13,931	13,046		
- คดียาเสพติด (ราย)	311,816	456,377	91,899	81,522	70,901	67,494	127,089	122,273	106,051	100,964		
5. การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}												
5.1 จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)												
- กรณีสัญญา	3,188	3,638	528	776	1,091	865	983	1,090	1,031	534		
- กรณีฉลาก	2,138	2,368	547	429	537	625	585	622	633	528		
- กรณีโฆษณา	6,810	4,752	949	2,525	1,758	1,578	1,811	1,455	813	973		
- กรณีกฎหมาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	3,828	3,619	534	1,189	975	1,130	731	762	1,190	936		
5.2 การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	55,551	38,736	15,258	13,737	13,278	13,278	10,749	8,578	10,005	9,404		

ที่มา: ^{1/} รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

^{2/} ธนาคารแห่งประเทศไทย

^{3/} สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

^{4/} ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

^{5/} สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี